

Riktlinjer för specialkost i förskola och skola för Värmlands län

Riktlinjerna är framtagna av följande arbetsgrupp och förankrade hos berörda verksamheter

Staffan Skogar, Barnhälsovårdsöverläkare
Anna Enström, Skolöverläkare Karlstads kommun
Lisbet Engh, Länssamordnare medicinska
elevhälsan i Värmland

Eva Hamnebo, Kostchef Grums kommun
Maria Källström, Kostchef Forshaga kommun
Heléne Andersson, Kökschef Karlstads kommun
Linnea Olsson, Koststrateg Karlstads kommun

Bakgrund

Skollagen föreskriver att alla elever ska erbjudas näringsriktiga måltider i grundskolan som följer Livsmedelsverkets rekommendationer. I Skolverkets allmänna råd för förskolan står även att förskolan ska servera varierade och näringsriktiga måltider jämnt fördelade över dagen. Idag förekommer många olika önskemål om särskilda dieter och kosten. Det finns olika skäl till behov av specialkost; medicinska, religiösa och etiska. Det är viktigt att de barn och elever som har behov av specialkost av medicinska skäl har fått en korrekt diagnos av medicinsk personal eller att medicinska elevhälsan har gjort bedömning att medicinska skäl föreligger så att rätt livsmedel serveras.

Kommunerna i Värmlands län har tillsammans utformat denna riktlinje för specialkost för att få en likvärdighet och säkerhet i hanteringen av specialkost inom förskolan och skolan.

Ansökan om specialkost

Vårdnadshavare gör en ansökan om specialkost på den blankett och till den enhet som respektive kommun hänvisar till.

Kommunen/respektive kostenhet tar emot ansökan och ser till att den kommer ansvarig personal till del som i sin tur ser till att specialkosten levereras. I de fall där det gäller elever i skola med specialkost av medicinska skäl ska också information ges till skolsköterska. På respektive ansökningsblankett framgår rutinen för den enskilda kommunen.

En ny ansökan om specialkost skall fyllas i av vårdnadshavare och lämnas in i början av höstterminen varje läsår. Aktuellt intyg behöver bara lämnas vid förändrade behov och i samband med byte av förskola/skola. Intyg för celiaki och nötallergi gäller för hela skolgången.

När barnet inte längre har behov av specialkost eller om barnet flyttar ska detta meddelas till kostenhet/skolsköterska.

Specialkost av medicinska skäl

Vid ansökan av *specialkost av medicinska skäl* (till exempel allergi, celiaki/annan födoämnesöverkänslighet) ska läkarintyg från behandlande läkare bifogas.

Specialkost av medicinska skäl utöver allergi/födoämnesöverkänslighet

Vissa barn har behov av *specialkost av medicinska skäl utöver allergi/födoämnesöverkänslighet* (till exempel neuropsykiatrisk problematik) för att de ska få tillräckligt med energi. För detta krävs en dialog mellan vårdnadshavare och barnhälsovården/medicinska elevhälsan samt kontakt med behandlande läkare/dietist. Intyg från behandlande läkare eller intyg från barnhälsovården/medicinska elevhälsan ska bifogas ansökan om specialkost. En handlingsplan ska upprättas och uppföljning med vårdnadshavare och barnhälsovården/medicinska elevhälsan i samråd med elevhälsoteamet och kostenheten bör ske en gång per termin.

Kost som ej kräver läkarintyg

Laktosintolerans är mycket ovanligt hos yngre barn. Enzymet laktas som spjälkar laktos vid matsmältningen minskar först i tonåren i vissa befolkningsgrupper. Vid laktosintolerans tolereras en viss mängd laktos. De allra flesta tål ett intag av 5 gram laktos/dag, vilket motsvarar cirka 1 dl mjölk. Vid måltider med t.ex. pannkakor, lasagne och risgrynsgröt kan barnet efter anmälan till köket om laktosreducerad kost erbjudas ett låglaktosalternativ. Laktosfri mjölk erbjuds varje dag och måltiderna är planerade för att vara tillräckligt näringsrika utan mjölk som måltidsdryck.

Vi erbjuder vegetarisk kost alternativt kost fri från fläskkött och/eller blodprotein. Halal, kosher och vegankost erbjuds inte istället rekommenderas vegetarisk kost. Med vegetarisk kost avses lakto-ovo vegetarisk kost, det vill säga kan innehålla mjölk och ägg.

Övrig information

Kost enligt ovan förutsätter att barnet följer samma diet i hemmet och att vårdnadshavare godkännt kosten genom att skriva under blanketten "Anmälan om specialkost".

Specialkost serveras inte då barn av något skäl inte tycker om den mat som serveras. Barnet får då komplettera sin måltid med salladsbuffé, bröd och mjölk.